

Op hoge
hakken
naar
Santiago

Cathelijne Paulus van Pauwvliet

Cathelijne Paulus van Pauwliet

Op hoge hakken naar Santiago

Tweede druk

Uitgeverij
Ten Have

Inhoud

Ooit zou ik gaan	7
Terugblik	10
De aanleiding	19
El Camino de Santiago	22
De voorbereiding	26
Op weg	30
De eerste stappen	33
Rodrigo	36
De eerste pijn	40
Verwarring	46
De Spaanse operazangeres	50
Peesontstekingen	55
Angst	59
Robert	63
Mijn verjaardag	67
De meseta	74
De splitsing	78
Het Duitse meisje	81
Hospitaleri	85
De overleden pelgrim	88
Rustdag	91
Een nieuwe start	95
Pijn & angst	99
Verdwenen magie	103
Stap voor stap	108

Guido	115
Een spiegel van het leven	120
Het democratische stelsysteem	124
Twee ontmoetingen op de vooravond van Santiago	129
Santiago de Compostella	134
Weer op weg...	141
Pino	146
Het einde van de wereld	149
Het afscheid	152
Epiloog	154
Nawoord	159
Noot van de musketiers	160

Ooit zou ik gaan

Ooit zou ik gaan. Ooit was nu. Het juiste moment was aangebroken. Het moment om mezelf te voet naar Santiago te brengen. Zoals pelgrims dat vroeger deden. Zoals ik dat nu zou doen.

Momenten van pure opwindning over het grote avontuur en de enorme spanning die ik voelde, wisselden zich af met momenten dat angst me aangreep. Waar begon ik aan? Waarom wilde ik deze tocht afleggen? Waarom gunde ik mezelf geen rust en een vertrouwde omgeving thuis? Maar het was geen echte paniek, ik was vooral bang. Bang voor het onbekende. Zou ik die lange, zware tocht kunnen volbrengen? Zou ik het halen? Zou ik ooit in Santiago aankomen? Toch voelde ik heel duidelijk dat het goed was. Perfect eigenlijk. Perfect voor mij. Ergens diep van binnen voelde ik dat, al heel lang.

De taxi die ik de vorige avond besteld heb, rijdt keurig om vijf voor zes 's ochtends bij mij thuis voor. Gehaast pak ik mijn rugzak, kijk nog eenmaal om of ik het weinige dat ik mee mag nemen echt bij me heb en stap dan de auto in. Even later rijden we door het halfduister richting het Centraal Station van Amsterdam. Ik neem de Thalys naar Parijs, waar ik zal overstappen op de trein naar de Zuid-Fran-

se plaats Bayonne. Vanaf deze stad zal een boemeltreintje me naar het gehucht St. Jean Pied de Port brengen, een dorpje waar ik nog nooit van had gehoord. Tijdens mijn voorbereidingen begreep ik dat het door veel pelgrims als startplaats wordt gebruikt en ook ik heb het dorpje beslist aangewezen als het beginpunt van mijn pelgrimstocht.

De reis gaat voorspoedig en bij mijn overstap vind ik behendig mijn weg door het ondergrondse gangenstelsel van Parijs. Mijn zorgvuldig ingepakte rugzakje staat keurig naast me in de trein. Een zakje met het gewicht van exact vijfhalve kilogram, een zakje van waaruit ik de komende maanden zal gaan leven. Waar ik ook ben, waar ik ook zal lopen.

In de trein zet na verloop van tijd de onvermijdelijke spanning op. Ik voel me steeds ellendiger. Waarom ben ik niet rustig thuis gebleven? Waar begin ik aan? 34 Dagen lang lopen in plaats van de 31 die ik een paar dagen geleden nog voor ogen had en de slechts 23 die ik in allereerste instantie had ingeschat. 23 Dagen vond ik toen op 't randje... Ik voel tranen opkomen. Als een bang vogeltje zit ik in mijn coupé. Was er maar iemand die aan m'n handje mee zou lopen naar Santiago. Of eigenlijk, aan wiens hand ik mee zou mogen lopen naar die verre stad.

Ik herinner me nog goed dat ik, toen ik een jaar of twintig was, een klein artikeltje las over de pelgrimstocht. Het idee sprak me direct aan. Het idee om mezelf heel primitief te voet met een rugzakje door de woeste bergen naar de verre stad Santiago te brengen, vond ik buitengewoon uitdagend. Bovendien fascineerde het oude, traditionele me. Ik wilde doen wat mensen honderden jaren geleden ook al deden, het liefst met veel ontberingen. Wat ik toen

nog niet wist en wat mij later pas duidelijk werd, was dat de behoefte om de pelgrimstocht te lopen nog een andere, een diepere grondslag had.

Ik was zoekende in die tijd. Zoekende naar iets waarmee ik wat meer van mezelf zou kunnen zien én, misschien wel belangrijker in die tijd, waarmee ik wat meer van mezelf zou kunnen laten zien. Ik had behoefte om mezelf op de kaart te zetten, voor mezelf én voor de buitenwereld. Op het moment dat ik het bewuste artikel las, wist ik het. Dit was het! Dit was iets wat me zou onderscheiden van de rest. Iets wat anders was en waar ik met hart en ziel achter stond. Ik was op voorhand al trots op mijn eigen originele idee, dat ik vol overtuiging zou presenteren aan mijn, in mijn ogen, zelfbewuste vrienden. Ik ging op pelgrimstocht!

Ik wist onmiddellijk bij wie ik moest zijn om de tocht mee te ondernemen: mijn moeder. Mijn vrienden zouden allemaal, ondanks het ludieke en eigentijdse idee, geen stap richting Santiago verzetten. Mijn broers en mijn vader evenmin. Mijn moeder daarentegen had alles over voor haar oogappel, dus waarom dit niet? Na een uiteenzetting van mijn idee bedankte zij echter vriendelijk. Waar kwam dit rare plan vandaan? Ze wilde best een stukje met me wandelen, maar niet honderden kilometers door de bergen mét een tas op de rug. Teleurgesteld beruste ik in mijn lot, ik zou niet gaan. Althans, nog niet. Ik was te jong, of beter gezegd, ik was nog niet klaar om de tocht alleen af te leggen.

Terugblik

Ik groeide op in het chique Wassenaar. Na acht onbezorgde kinderjaren verhuisden wij naar Sleeuwijk, een piepklein, nietszeggend boerendorpje vlakbij de provinciegrens in Brabant. Mijn vader zou zich daar voorbereiden op de overname van het boerenbedrijf van zijn familie in de Biesbosch, iets waar ik met afschuw naar uitkeek. Het vooruitzicht om kilometers door de grauwe polder te ploegen op weg naar een boerenvriendinnetje stond me helemaal niet aan. Bovendien maakte het beeld van de eindeloze polders en boerenakkers me bang; ik wilde veilig en afgeschermd in de bewoonde stadswereld zitten.

Na een jaar bleek dat de boerderij waar we ons zouden vestigen voorlopig in handen bleef van de heersende pachtster, waarop mijn vader besloot het spreekwoordelijke roer helemaal om te gooien en zich te vestigen als kunsthandelaar in een dorpje even verderop. We verhuisden naar Oosterhout en hoewel we al een klein jaar weg waren uit Wassenaar was de overstap groot. In het Brabantse dorp golden geheel andere maatstaven en ideeën dan die ik kende uit mijn chique geboorteplek. De bekakte en residentiële mentaliteit die ik gewend was stond in schril contrast met de insteek van het eenvoudige, boerse en katholieke dorp. Ik moest alle zeilen bijzetten om van mijn 'dat-meisje-praat-raar'-imago af te komen. Heldhaftig deed ik mee met het Brabantse carnaval, en de groet *houdoe* klonk moedig uit mijn mond.

Hoewel mijn investering haar vruchten afwierp en ik na verloop van tijd een gezellige groep vrienden om mij heen verzameld had, bleef ik mij een vreemde eend in de bijt voelen. Ik voelde me niet honderd procent thuis in Brabant. Zo ervoer ik in beginsel zelf geen verschil, maar werd ik op het verschil gewezen door mijn dorpsgenoten. Voor de Brabanders bleef ik dat meisje dat anders was, dat meisje dat van buitenaf kwam. Dat voorgeschotelde verschil maakte dat ik me lange tijd niet echt thuis voelde in Oosterhout.

Na mijn eindexamen vertrok ik voor een jaar naar Spanje. Ik ging Spaans leren in drie steden: de oude studentenstad Salamanca, het zuidelijke en typische Granada en de hoofdstad alias culturele metropool van het land, Barcelona. Spaans zou als tweede wereldtaal een waardevolle aanvulling op mijn basisonderwijs zijn en het jaar buitenland zou een in alle opzichten horizonverbredende ervaring zijn. Ik zou met een keurige organisatie gaan, want – net een week achttien – vonden mijn ouders het een gewaagde stap om hun ondeugende en blonde dochter een jaar Spaanse vrijheid te gunnen.

Ik was opgetogen en totaal niet bang: ik mocht een jaar op vrije voeten rondartelen in een land dat ik enkel kende uit de zonnige vakantiebrochures! Ik leerde Spaans, genoot van de vrijheid en sloot nieuwe vriendschappen. Een leerzaam jaar in alle opzichten: een jaar waarin ik op eigen benen leerde staan, een jaar waarin ik ondergedompeld werd in de zeer rijke cultuur van Spanje en... een jaar waarin ik me thuis en geaccepteerd voelde. Niet zozeer door de Spanjaarden zelf, maar door mijn internationale studiegenootjes, mijn jonge uitgelaten medepubers. Er werd geen verschil gemaakt, simpelweg omdat het verschil er niet was. We waren allemaal buitenlanders in Spanje, ver weg van huis.

Na mijn thuiskomst in Nederland drong de vraag die ik tijdens het jaar in Spanje keurig had weggestopt, zich hardnekkig aan me op. Wat wilde ik gaan studeren? Ik had geen notie; ik vond alles en tegelijkertijd helemaal niks leuk. Eén ding wist ik wel: ik wilde in Utrecht gaan studeren. Ik had in Spanje, van een oudere zus van een vriendinnetje, allerlei spannende en wilde verhalen over Utrecht gehoord en met name over het vrouwelijke studentencorps. Het leek me het einde! Ik besloot communicatie te gaan studeren, een studie die me door haar veelzijdige en herkenbare toepassing aansprak en niet minder belangrijk, een studie waarmee ik opties openhield. Ik zou met communicatie als basis nog alle kanten op kunnen en schoof zo de keus netjes en onderbouwd voor me uit. Tijdens mijn studie werd ik lid van het keurige vrouwelijke studentencorps. Ik werd ontgroend, vond een jaarclub en settelde me uiteindelijk in een negentallig meisjeshuis.

Wat ik mij als passend had voorgesteld, leidde echter tot verwarring. Enerzijds was er het conflict tussen de oude Brabantse vriendinnen en de nieuwe corpsmeisjes die er een geheel andere mentaliteit op na hielden. De corpsmeisjes waren gebekt, gedurfd en origineel. Hadden vaak al wat van de wereld gezien, hadden in andere werelddelen gewoond of waren daar zelfs opgegroeid. Ik vond dat superinteressant en herkende de brede, open blik die ik gezien had tijdens mijn jaar in Spanje. De Brabantse meisjes daarentegen waren zacht en bescheiden. Minder veeleisend ook. Eigenschappen waar ik aan gewend was geraakt tijdens mijn Brabantse jaren en die ik prettig vond. Ik kon de twee niet met elkaar vereenzelvigen, ik had het idee dat ik moest kiezen.

Anderzijds had ik moeite met de studentenvereniging zelf. Het corps is een vereniging die er z'n eigen mores en

gebruiken op nahoudt. Sommige oud, andere wat minder oud en formeel. Vooral met die laatste mores had ik, zeker in het begin, moeite. Ik begreep niet dat mensen elkaar beoordeelden op basis van een etiket. Een etiket dat door anderen was opgeplakt en zogenaamd gaaf of juist net jammerlijk was. Ze creëerden met opzet verschil. Intern tussen de verschillende huizen, disputen en jaarclubs, met de gaafheid per genoemde afdeling als provocerende graadmeter. En extern tussen de gave leden die wel en de sneue rakkers die geen lid waren geworden van een corporale vereniging. En juist hierin herkende ik weer dat oude verschil waar ik zo'n moeite mee had. Waarom hebben mensen toch zo'n behoefte om onderscheid te maken?

Ik gaf het een plek en leerde om het verschil met een korreltje zout te nemen. Ik ontdekte dat een etiket alleen bleef plakken op het moment dat iemand er waarde aan hechtte. Bovendien hield ik er liever mijn eigen etikettering op na. Ik deed enthousiast mee met alle activiteiten en festiviteiten van de vereniging en studeerde netjes door. Ondertussen had ik een bruisend leven in mijn studentenhuis, *de Zadel*, waar we met negen meisjes, trots, pal onder de Dom woonden. Een plek die ik nog steeds koester als een superieur onderkomen na het verlaten van het ouderlijk nest. We deelden alles met elkaar; onze grappen, pestereien, persoonlijk verdriet, het dronkemansgelach en in magere dagen ons laatste beleg.

Na vier jaar studeerde ik keurig af en stelde ik mij weer exact dezelfde vraag als vier jaar eerder: wat wilde ik worden? Ik besloot dat het tijd was om eens echt aandacht te besteden aan dat niet onbelangrijke vraagstuk. Bovendien beseftte ik dat als ik de rest van mijn leven zou werken, het van groot belang zou zijn dat ik iets zou gaan doen

wat ik leuk zou vinden. Na het uitpluizen van de beroepen Almanak, het invullen van eindeloze rijtjes met steekwoorden en het maken van een aantal zeer uiteenlopende beroepskeuzetesten, kwam de grote winnaar uit de bus: ik zou makelaar worden. Mensen en woningen, daar kon ik een werkend leven zoet mee zijn.

Ik schreef me in voor een hbo-opleiding makelaardij en verhuisde naar Amsterdam, startte mijn studie en studeerde twee jaar netjes door. In de laatste fase van mijn studie nam een vriendinnetje me mee naar de film *La meglio gioventu*, een zes uur durende Italiaanse film over het leven van een alledaags Romeins gezin langs de lijn van de twintigste-eeuwse geschiedenis. Het gezin, het leven wat zij leidden en de gebeurtenissen die dat leven kenmerkten werden in hun meest eenvoudige en pure vorm weergegeven. Gewoon zoals het was. Gewoon zoals een leven is. Ik vond de film prachtig en was totaal gegrepen door het Italiaanse leven wat daar in al zijn eerlijkheid en oprechtheid werd neergezet.

Na die film wist ik een ding: ik moest naar Italië. Ik was bijzonder nieuwsgierig naar dat land en haar extraverte, uitgesproken mensen. Die zomer vertrok ik na het afronden van mijn studie voor twee weken naar Rome en meteen bij aankomst was ik overduidelijk door haar schoonheid. Ik vond het prachtig, ik vond alles prachtig. De kleuren van de stad, haar inwoners, de taal, haar geur, het eten, de architectuur, haar expressie. Ik ademde de stad in, nam alles in me op, ik vloog door Rome. Ik kwam tot leven, op een manier die ik niet kende. Ik ontdekte kanten van mezelf die ik niet kende, ik ontwikkelde nieuwe eigenschappen binnen een paar uur tijd. Opeens was ik expressief, had ik specifieke voorkeuren voor muziek en architectuur, hield ik enorm van eten. Opeens was ik uitgesproken en passioneel. Ik was opeens springlevend.

Na deze twee weken besloot ik te blijven, ik had geen vastomlijnd plan of idee, maar ik wilde niets liever dan de stad verkennen en de geneugten van deze in alle opzichten bijzondere stad tot me nemen. Ik voelde me de koning te rijk in Rome. Rome was voor mij het leven. Ik huurde een appartement in de wijk San Giovanni door te reageren op een van de vele briefjes op lantaarnpalen met aangeboden woningen. Het appartement lag in een echte Romeinse volkswijk, waar ik samen met de lokale bewoners 's ochtends, 's middags en 's avonds in het buurtcafé aan de bar hing om het dagelijkse praatje te maken. In de tussentijd verkende ik al lopend de stad en werkte ik af en toe achter de receptie van het taleninstituut waar ik de eerste twee weken Italiaanse les had gevolgd. Ik genoot en binnen een paar weken sprak ik hikkend de Italiaanse taal. Een zalige tijd, die zomer in Rome.

Na drie maanden begon ik mij langzaam maar zeker te beseffen dat ik niet eindeloos verkennend door Rome kon blijven wandelen. Bovendien waren de centjes op. De tijd was gekomen om constructief met iets aan de slag te gaan, de tijd was gekomen om te gaan werken. En hoewel ik Nederland en met name mijn familie en vrienden begon te missen, besloot ik een baan in Rome te zoeken. Ik wilde het een kans geven. Ik wilde niet dat ik, als ik later zestig zou zijn en vanachter mijn geranium door het raam naar buiten zou kijken, zou denken 'had ik maar...'. Ik wilde het op z'n minst proberen.

Ik zocht en vond een baan. Binnen twee weken reisde ik 's ochtends samen met de Romeinse werkende klasse in de metro naar m'n werk als receptionist bij een verhuurmakelaar in de Romeinse wijk vlakbij de sierlijke Via Veneto. Het werk was pittig, ik werd geacht ratelende en schreeu-

wende Italianen aan de telefoon keurig te woord te staan in vloeiend Italiaans. Ik, met mijn twee weken Italiaanse taal cursus en twee maanden Italiaans van de straat.

Mijn Italiaanse baas bleek ook pittig en duldde geen tegenspraak. Ik stond immers onder hem én ik was een vrouw. Lastig vond ik dat, in Nederland ben ik juist opgegroeid met en doordrongen van het gelijkheidsbeginsel. Iedereen mag, ongeacht zijn trede op de maatschappelijke ladder, z'n zegje doen. En een vrouw doet zeker niet meer onder voor een man. Met deze principes in het achterhoofd zette ik de verdediging snoeihard in. Als ik geen erkenning kreeg, zou ik haar wel gaan halen. Mijn inzet had op zijn beurt een averechtse uitwerking op mijn baas: zijn dictatoriale houding jegens mij groeide met de dag. Ook maakte ik kennis met het liever-lui-dan-moeprincipe dat men in Italië als het op werk aankomt hanteert als een soort afgeleid grondrecht. Als er dan toch gewerkt moest worden, dan maar zo min mogelijk. Ik besepte dat het een kwestie van wennen was, maar tegelijkertijd stelde ik me de vraag of ik daaraan wilde wennen.

Mijn sociale leven in Italië kwam ondertussen moeilijk op gang. De aansluiting die ik vond bij mijn Italiaanse stadsgenoten was van treurige kwaliteit. De Italiaanse meisjes die ik ontmoette gunden me weinig blik waardig, de blikken die ik wel kreeg toegeworpen waren vaak vuil en onaangenaam. Ik ben, in tegenstelling tot de doorsnee Italiaanse vrouw, blond en vormde daarmee een bedreiging; het territorium moest goed en veilig afgeschermd worden. De mannen daarentegen maakten maar wat graag contact, zij gingen voortvarend, snel en behendig op hun doel af. Wanneer na verloop van tijd dan bleek dat mijn bedoelingen anders waren en ik geen romantische insteek had, werd contact met onmiddellijke ingang afgekap. Gekwetst

en ontdaan verlieten zij dan onherroepelijk het toneel. Soms hield ik in beginsel mijn bedoelingen vaag, maar dat leidde bij mijzelf vroeg of laat altijd tot de vraag wie ik nou eigenlijk voor de gek hield, mezelf of de ander.

Ten slotte werd ik door de sterke Italiaanse familiebanden met mijn neus op de feiten gedrukt. Ik miste mijn familie. Italianen zijn bij uitstek een volk dat zijn leven rondom en mét zijn familie organiseert. Mijn familie was er wel, maar op afstand. Ik begon me langzaam maar zeker alleen te voelen in Rome.

Drie maanden hield ik het vol. Drie bijzondere maanden. Drie leerzame maanden. Een tijd waarin niet zozeer de charme van de Romeinse stad verdween – ik heb nog steeds een bijzondere voorliefde voor deze prachtige stad –, maar een tijd waarin ik ontdekte dat het echte Italië een andere flair heeft dan de zomer waarin ik onbevangen door Rome stoof. Ik denk dat veel mensen me dat van tevoren op een presenteerblaadje hadden kunnen geven, maar ik vond het bijzonder leerzaam en boeiend om dat zelf te ervaren. Ik moest het zelf ontdekken.

Ik keerde terug naar mijn oude huis in Amsterdam en besloot dat het tijd was voor het echte werk. Ik ging solliciteren en vond een baan bij een makelaarskantoor in Amsterdam. Een uitdagende baan, ik werd direct als makelaar het veld ingestuurd om daar ter plekke aan de slag te gaan. Tussen alle ervaren en gewiekste makelaars moest ik het echte werk doen en mezelf zonder enige ervaring staande houden. Ik werd op pad gestuurd om mensen te adviseren, strategieën uit te zetten, vertrouwen te winnen, te onderhandelen en scherp te blijven, heel scherp te blijven. Met name bij de onderhandelingen ging het er soms hard aan toe. Iedereen vocht voor hetzelfde doel en dat doel is

heel groot als het op een van de primaire levensbehoeften aankomt. Liegen, schelden, verleiden, bedreigen, alle middelen waren geoorloofd als het op een woning aankwam. En iedereen deed mee: makelaars, ondernemers en niet te vergeten de particulieren zelf. Om dan te blijven staan en het juiste pad te blijven bewandelen... dat was een ware uitdaging.

Maar het ging goed, uitstekend zelfs. Binnen een paar maanden had ik mezelf getransformeerd tot een business lady van het eerste uur. Ik was zakelijk, de resultaten waren geweldig en ik racete in m'n leaseautootje al bellend door Amsterdam. Ik kocht mijn eigen huis en deed enthousiast mee met de werkende klasse.